

In memoriam Dosztály Lajos (1961–1999)

1999. április 15-én a Balaton-felvidék nyugati részén próbáltunk új triász ammonitesz gyűjtőhelyet találni. DOSZTÁLY Lajos – kivételesen – nem tartott velünk, mert fontosabb tudományos kötelezettsége a Bükkbe szólította. Aznap terepbejárásunk csaknem teljesen eredménytelen volt. Nem baj – mondtuk – legközelebb Lajost is elhozzuk! Ha valaki, ő majd biztosan talál itt is ammoniteszt!

Nem sejtettük, hogy két nap múlva örökre eltávozik közülünk, pótolhatatlan úrt hagyva maga után.

DOSZTÁLY Lajos 1961. július 22-én született, Budapesten. Édesapja molnár volt. Gyermekkorát, iskolás éveit nagy részét, Kókán töltötte. Az egyszerű, vidéki környezetből kiszakadva, hirtelenül és gyökértelenül került a főváros forgatagába, ahol az Arany János Gimnáziumba járt 1975 és 1979 között, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának geológus szakát végezte el 1980 és 1985 között. Mindvégig kollégiumban lakott.

Az őslénytan és rétegtan iránti érdeklődése már egyetemi hallgató korában megnyilvánult. Szakdolgozatát a középső-kréta Úrkúti Mészke Tagozat őslénytani- és mikrofácies vizsgálatából készítette az ELTE Őslénytani Tanszékén, CSÁSZÁR Géza vezetése mellett.

A geológus diploma megszerzése után, 1985-ben a Magyar Állami Földtani Intézet tudományos segédmunkatársa lett és az Őslénytani osztályon a triász és jura radiolária vizsgálatokba vetette bele magát. Sokat dolgozott, tudományos pályafutása mégis nehezen indult. A radioláriák korszerű feldolgozásához nélkülözhetetlen, időigényes és néha elkészerítően eredménytelen feltáró módszerek azonban nem szegték kedvét, és hamarosan két díjazott munkával szerepelt az „Alkotó Ifjúság” pályázaton (1987: A pilisszentléleki Öregszirt radiolária faunája; 1988: A Balaton-felvidéki radiolária-kutatások eredményei).

Az ősmaradványok – és mellettük az ásványok – iránti sokoldalú érdeklődés erősen rányomta bélyegét kezdő éveinek tevékenységére. Az Ásványbarátok Köre tagjaként, ezekben az években több cikket publikált ásványokról és ammoniteszokről, mint a radioláriákról. Így, például társszerzője volt annak a rövid cikknek, amely elsőként közölt legfelső-triász ammonitesz leletet a sokat vitatott és azóta már világhírnévre szert tett csővári szelvényből. Szűkebben vett tudományos témájában – bizonyára felfogva az ezzel kapcsolatos fokozott felelősséget – későn érő alkotó volt.

Lajosnak az ammoniteszek szépsége iránt érzett olthatatlan vonzalma volt az, aminek révén pályáink összekapcsolódtak a nyolcvanas évek végén. 1989-től kezdve részt vett minden jelentősebb Balaton-felvidéki triász szelvényünk

részletes gyűjtésében. Ezt alapvetően azzal indokolta, hogy az ammoniteszes rétegekből, in situ gyűjthessen mintát radiolária vizsgálatai számára, így kizárva a réteg/minta keveredés lehetőségeit. Hamarosan világossá vált azonban, hogy a tulajdonképpeni ősmaradvány-gyűjtés, az ammoniteszek megtalálása volt az, ami őt a legnagyobb mértékben vonzotta. És ezen a téren valóban kiváló, utolérhetetlen volt! Hányszor figyeltük ámulva, amint a frissen felcsákányozott, agyagos közettörmelékéből kiemel egy számunkra első látásra azonosíthatatlan, formátlan darabot, és szinte reszkető kézzel ledörgölvé a kanyarulatról a rátapadt sarat, jellegzetes hangon megszólal: na, itt van!

A 90-es években fokozatosan, egyre intenzívebben bekapcsolódott a nemzetközi tudományos életbe. Részt vett nemzetközi tudományos tanácskozásokon, tanulmányutakat tett az Alpokba és a Kaukázusba, és főként déli szomszédainknál járt sokszor, ahol a Dinári-hegység vonulatok triász-jura radiolaritok képződésmintái, azok bükkői analóg vonatkozásai jelentették a vonzerőt. Radiolária sztratiográfiai eredményei meghatározó jelentőségűekké váltak az anisusi-ladin és a ladin-karni határkérdés nemzetközi vitái során. Ebben a témakörben 14 társszerzős publikációja jelent meg, és 1997-ben témavezetőként önálló OTKA pályázatot is nyert. Ennek sikeres lezárása nem adatott meg számára.

Jura radiolária vizsgálatai számos hazai földtani képződmény korbesorolása szempontjából bizonyultak nélkülözhetetlenek. Bízvást állíthatjuk, hogy DOSZTÁLY Lajos radiolária eredményei nélkül az észak-magyarországi juráról alkotott képünk még ma is sötét és zavaros lenne. Ezen a területen sem elégedett meg a „határozógép” szerepkörével: a képződmények biosztratiográfiai besorolásán túl, számos jura formáció litosztratiográfiai leírását is ő készítette el, sőt az észak-magyarországi mezozoikum paleotektonikai szintézisének kidolgozásában is része volt. PhD-disszertációs témája az „Észak-magyarországi mezozoos radiolária vizsgálatok” címet viselte. Dolgozata elkészült és éppen beadás előtti állapotban volt.

Szemléletmódja nyitott maradt: a geológiai-földtörténeti kutatások komplexitása továbbra is vonzotta. Rétegtani kutatásai mellett mindig figyelemmel volt az ásványtani-geokémiai vonatkozásokra is, és tevékeny résztvevője volt a hazai és nemzetközi mikrometeorit (szferulit) kutatásoknak (pl.: IGCP 384: Impact and Extraterrestrial Spherules; OTKA 014958: Szferulitok [mikrometeoritok] vizsgálata a Kárpát-medence fosszilis és recens üledékeiben; MŰI TP/015: Szferulitok eredetének komplex vizsgálata).

Zárkózott, kevés beszédű embernek látszott. A közös terepi munka során azonban csodálatosan megnyílt és szinte a hivatásos szórakoztatókat is megcségyenítően kellemes csevegőnek bizonyult. Felsőörsön kalapálva, vagy Katrabócán csákányozva, és persze, esti borozgatás közben, sokszor hallgattuk, önfeledten, azokat a színes anekdotákat, amiket ifjúkora élményeiből előadott. Filmszerűen jelenik meg ma is előttünk az intim közlekedést pofonnal honoráló (későbbi neves meteorológus) egyetemi hallgató kollégina, vagy a kézigránát-hajítást oktató, honvédségi kiképző őrmester története.

Tudtuk, hogy súlyos hipertóniával küszködik. De gyógyszereit rendszeresen szedte, és azt hittük, ilyesmivel öregkoráig élélhet az ember. Azon a frontos áprilisi napon nemcsak bennünket, a Balaton-felvidéki triász kutatók kis csapatát érte

megdőböntő és pótolhatatlan veszteség, hanem az egész magyar földtani kutatás is szegényebb lett egy ígéretes tehetséggel.

Szerető feleséget és két kisgyermeket hagyott maga után.

A pestszentlőrinci temetőben kísértük utolsó útjára 1999. április 28-án.

VÖRÖS Attila, BUDAI Tamás

DOSZTÁLY Lajos nyomtatásban megjelent munkái:

- DOSZTÁLY, L. 1986: The history of research of the Radiolaria in Hungary. – Őskori kovabányászat és kőszekőnyersanyag azonosítás a Kárpát-medencében. Nemzetközi Konf. Budapest–Sümege, 145–148.
- DOSZTÁLY L. 1986: Geológiai kirándulás Kisújványa környékén. – *Ásványgyűjtő Figyelő* 3/1, 26–29.
- DETRE CS., DOSZTÁLY L. & HERMANN V. 1986: Új kicsavarodott Ammonoidea-lelet a hazai triászából. – *Ásványgyűjtő Figyelő* 3/2, 24–27.
- DOSZTÁLY L. 1987: Kvarckristályok Balatonfüredről. – *Ásványgyűjtő Figyelő* 4/3, 12–13.
- DOSZTÁLY L. 1988: A Pilis hegységi Öregszirt radiolaritjának őslénytani vizsgálata. – *Földt. Int. Évi Jel.* 1986, 229–239.
- DETRE CS., DOSZTÁLY L. & HERMANN V. 1988: A csövéri felső-nóri, sevati fauna. – *Földt. Int. Évi Jel.* 1986, 53–67.
- DOSZTÁLY, L. 1989: Triassic radiolarians from Dallapuszta (Mount Darnó, N. Hungary). – *Földt. Int. Évi Jel.* 1988/2, 193–201.
- DOSZTÁLY, L. & KOVÁCS, S. 1989: Reck, Dallapuszta. – In: 21st European Micropaleontological Colloquium, Guidebook, 78–83.
- DOSZTÁLY, L., KOVÁCS, S. & BUDAI, T. 1989: Pécsely, Meggy-hegy quarry. – In: 21st European Micropaleontological Colloquium, Guidebook, 310–316.
- BUDAI T. & DOSZTÁLY L. 1990: A Balaton-felvidéki ladinai képződmények rétegtani problémái. – *Földt. Int. Évi Jel.* 1988/1, 61–79.
- DOSZTÁLY L. 1991: Triász korú radiolariák a Balaton-felvidékről. – *Földt. Int. Évi Jel.* 1989, 333–355.
- CSONTOS L., DOSZTÁLY L. & PELIKÁN P. 1991: Radiolariák a Bükk hegységéből. – *Földt. Int. Évi Jel.* 1989, 357–381.
- KOVÁCS, S., KRYSZYN, L., SZABÓ, I., DOSZTÁLY, L. & BUDAI, T. 1991: The Ladinian/Carnian boundary in the Balaton Upland, Hungary. – *Symp. on Triassic Strat., Abst.*, p. 39, Lausanne.
- VÖRÖS, A., SZABÓ, I., KOVÁCS, S., DOSZTÁLY, L. & BUDAI, T. 1991: The Anisian/Ladinian boundary problem in the Balaton area, Hungary. – *Symp. on Triassic Strat., Abst.*, 44–45, Lausanne.
- BUDAI T., VÖRÖS A., CSILLAG G. & DOSZTÁLY L. 1991: Balaton-felvidék, Mentshely. Cser-tető (Felsőörsi Mészko Formáció, Buchensteini Formáció). – Magyarország geológiai alapszelvényei, Földt. Int. Kiadv. 6 p.
- DOSZTÁLY, L. & JÓZSA, S. 1992: Geochronological evaluation of Mesozoic formations of Darnó Hill at Reck on the basis of radiolarians and K–Ar age data. – *Acta Geol. Hung.* 35/4, 371–393.
- DOSZTÁLY, L. 1993: The Anisian/Ladinian and Ladinian/Carnian boundaries in the Balaton-Highland based on Radiolarians. – *Acta Geol. Hung.* 36/1, 59–72.
- DOSZTÁLY L. 1993: Darnói Radiolarit Formáció. – In: HAAS J. (szerk.): *Magyarország litosztratigráfiai alapegységei. Triász*, 217–218, Földt. Int. kiadv.
- CSÁSZÁR, G. & DOSZTÁLY, L. 1994: Some notes concerning the correlation of the Jurassic and Lower Cretaceous successions of the Northern Karavanke and the Transdanubian Central Range. – In: LOBITZER, H., CSÁSZÁR, G. & DAURER, A (eds) *Jubiläumsschrift 20 Jahre Zusammenarbeit Österreich–Ungarn Teil 2*, 403–408.
- KOVÁCS, S., DOSZTÁLY, L., GÓCZÁN, E., ORAVECZ-SCHEFFER, A. & BUDAI, T. 1994: The Anisian/Ladinian boundary in the Balaton Highland, Hungary – a complex microbiostatigraphic approach. – *Albertiana* 14, 53–64.

- SKOURIIS-CORONEU, V., TSELEPIDIS, V., KOVÁCS, S. & DOSZTÁLY, L. 1995: Triassic pelagic sedimentary evolution in some geotectonic units in Greece and Hungary: a comparison. – *Geol. Soc. Greece, Sp. Publ.* 4, 275–281.
- VÖRÖS, A., SZABÓ, I., KOVÁCS, S., DOSZTÁLY, L. & BUDAI, T. 1996: The Felsőörs section: a possible stratotype for the base of the Ladinian stage. – *Albertiana* 17, 25–40.
- DETRE, Cs., TÓTH, L., DON, Gy., DOSZTÁLY, L., SIEGL-FARKAS, Á. & SOLT, P. 1997: The comparison of P/Tr and K/T boundaries on the basis of cosmic spherules found in Hungary. – *Twenty-Eighth Lunar and Planetary Science Conference Houston*, part 1, 297–298.
- DOSZTÁLY, L. & DON, Gy. 1997: Glassy spherules from Hungary, their identification and geochemical features. – *IGCP 384. Symposium Tallin*, 24–25.
- HAAS, J., TARDI-FILÁ CZ, E., ORAVECZ-SCHEFFER, A., GÓ CZÁN, F. & DOSZTÁLY, L. 1997: Stratigraphy and sedimentology of an Upper Triassic toe-of-slope and basin succession at Csóvár, North Hungary. – *Acta Geol. Hung.* 40/2, 111–177.
- DOSZTÁLY L., GULÁ CSY Z. & KOVÁ CS S. 1998: Az észak-magyarországi jura képződmények rétegtana. – In: BÉRCZI I. & JÁMBOR Á. (szerk.): *Magyarország geológiai képződményeinek rétegtana*, 309–318.
- DOSZTÁLY L. 1998: Jura radiolaritok a Dunántúli-középhegységben. – *Földt. Közl.* 128/2–3, 273–295.
- HAAS J., KÖR PÁS L., TÖRÖ K Á., † DOSZTÁLY L., GÓ CZÁN F., HÁMORNÉ VIDÓ M., ORAVECZNÉ SCHEFFER A. & TARDINÉ FILÁ CZ E. 2000: Felső-triász medence- és lejtőfáciesek a Budai-hegységben – a Vérhalom téri fúrás vizsgálatának tükrében. – *Földt. Közl.* 130/3, 371–421.
- PELIKÁN P. & † DOSZTÁLY L. 2000: A bükkzsérci fúrások (D-Bükk) jura képződményei és szerkezetföldtani jelentőségük. – *Földt. Közl.* 130/1, 25–46.
- HAAS J., BUDAI T., † DOSZTÁLY L., ORAVECZNÉ-SCHEFFER A. & TARDINÉ-FILÁ CZ E. 2000: A „Budaörsi platform” (felső-ladin–alsó-karni) előtéri lejtőfáciese Veszprém környékén. A Berekhegyi Mészkö hajmáskéri alapszelvényének vizsgálata. – *Földt. Közl.* 130/4, 725–758.
- BUDAI T., CSILLAG G., † DOSZTÁLY L., & VÖRÖS A. (2001, jelen kötet): Középső- és felső-triász platform- és medencefáciesek a Veszprémi-fennsík on. – *Földt. Közl.* 131/1–2,